УДК 327.7(45)

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2021.35.23>

РОЛЬ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ В ГЛОБАЛЬНІЙ СТРАТЕГІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Михайло Комарницький

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
факультет міжнародних відносин,
кафедра міжнародних відносин та дипломатичної служби
вул. Січових Стрільців 19, 79000, м. Львів, Україна*

З розпадом Радянського Союзу та після закінчення Холодної війни змінилася присутність міжнародних акторів на глобальній арені міжнародних відносин, відбулась переоцінка цінностей привабливості та іміджу країн. Сьогодні явище публічної дипломатії стає дедалі популярнішим, а провідні держави та міжнародні актори витрачають все більше коштів на програми розвитку публічної дипломатії. Для Європейського Союзу ключовим завданням публічної дипломатії є просування фундаментальних європейських цінностей, таких як демократія, повага прав і свобод людини, захист довкілля, збереження європейської культурної спадщини. Важливу роль відіграє закріплення статусу ЄС на світовій арені як одного з найбільших і найважливіших гравців, а також провідного промотора демократичних цінностей у світі. Публічна дипломатія ЄС є важливим інструментом для просування європейських цінностей, отже, збільшення ролі ЄС на світовій арені, зокрема в Україні.

У статті розглянуто основні напрями політики публічної дипломатії ЄС в контексті Глобальної стратегії ЄС з урахуванням нових політичних реалій. Глобальна стратегія ЄС є важливим документом, який має багато вимірів: від безпеки та оборони до Європейської політики сусідства та публічної дипломатії. Ця Стратегія має значні наслідки для дипломатії ЄС як із точки зору цілей, так і щодо засобів, вона окреслює більш експансивний та помітно більш виважений підхід до дипломатії через застосування «розумної сили» (“smart power”) на практиці. З’ясовано особливості процесу побудови публічної дипломатії Європейського Союзу. Відзначено, що в сучасних умовах публічна дипломатія є ефективним засобом реалізації стратегічних цілей ЄС у сфері зовнішньої політики. Висвітлено різноманітні форми впливу щодо створення позитивного іміджу ЄС у різних регіонах світу. Проаналізовано Глобальну стратегію Європейського Союзу, яка визначає місце та роль публічної дипломатії у системі зовнішньополітичних комунікацій ЄС. Зазначено переваги нових інструментів публічної та культурної дипломатії ЄС та форм їх здійснення порівняно з традиційними методами дипломатії для поширення програм та цінностей ЄС.

Ключові слова: публічна дипломатія, культурна дипломатія, Європейський Союз, стратегія.

Від самого початку формування проєкту щодо створення Європейського Союзу (ЄС) його засновники ставили собі за мету виробити загальний ідеологічний та культурний дискурс ідентичності. Ця ідентичність заснована на певних політичних цінностях, які вважаються сильно поширеними на континенті та в інших країнах, з глибокими культурними коренями в європейській домодерній та модерній історії. До згаданих цінностей належать демократія, свобода, повага до верховенства права і прав людини, а також ідеї практики належного управління.

Вираження цих культурних особливостей пан’європейської ідентичності відіграло певну роль у внутрішній інтеграції ЄС, її розширенні на схід Європи після 1989 року, а також вплинуло на деякі його політичні та економічні ініціативи за межами регіону. У 1990-х роках ЄС розпочав втілювати в життя, те, що деякі дослідники називають конституційною

терпимістю або транснаціональним плюралізмом, які спираються на поняття поділу влади та діалогу [1, с. 47–48]. Такий поділ допоміг замінити панівну силову політику, яка так довго реалізовувалась на європейському континенті через внутрішні розбіжності.

Проте після закінчення Холодної війни, подій 11 вересня 2001 року та цілої низки інших криз (події «Арабської весни», близькосхідні війни, міграційна криза), ідея, сформульована Президентом Європейської комісії (ЄК) Романо Проді у 2002 році, що ЄС повинен спробувати створити навколо себе «коло друзів», поступово стала реальністю [18]. Для того щоби краще залучити громадян сусідніх країн, ЄК займалась активним лобіюванням. Держави-члени ЄС поступово усвідомили необхідність брати участь у формуванні спільного бачення зовнішньої політики шляхом інтеграції своїх ресурсів. Однак такі події, як глобальна фінансова криза 2007–2008 років, боргова криза в Греції, відродження націоналізму та регіоналізму, змусили засумніватися в самій ідеї так званої загальноєвропейської ідентичності та її культурних кордонів. ЄС потребував нових зусиль для того, щоб ефективніше пропонувати ринок збуту своїм громадянам через поняття загальної культури, спільної ідентичності, належного управління та налагодження зв'язків, тому він розгорнув цілий набір програм, розроблених для інтеграції зацікавлених сторін у нову модель управління ЄС.

Після Лісабонського договору 2009 року було прийнято чимало нововведень, в тому числі було створено Європейську службу зовнішніх справ (EEAS), збільшено кількість представництв ЄС за кордоном, відбулась активізація діяльності з боку Верховного представника Європейського Союзу з питань закордонних справ і політики безпеки.

Ці зміни підвищили здатність ЄС формувати світовий порядок денний та впливати на нього. У цьому контексті публічна дипломатія та стратегічна комунікація розглядались як успішні стратегії, які би покращували імідж ЄС за кордоном. Внаслідок ширшої мобілізації громадянського суспільства ЄС намагався залучити своїх громадян та іноземців до демократичної привабливості свого проєкту, який голландський історик і політичний філософ Луук ван Мідделаар називає «мирним проєктом ЄС, в якому державні кордони зникають і поступають місцем «загальному миру», що часом суперечить «силовому проєкту», який дає змогу державам-членам зосередити свої зусилля на більш широкому досягненні спільних геополітичних інтересів у світі» [17, с. 17]. Нині залишається невизначеним, чи зможе ЄС, зіткнувшись з новими викликами з боку таких наддержав, як Китай та Росія, а також зі зростанням напруженості на своїх кордонах (міграційна криза в Середземноморському басейні, війна на сході України тощо), відстояти свої початкові ідеали, при цьому зберігаючи дружні відносини зі США.

ЄС як впливовий актор у сучасних міжнародних відносинах відображає делегування повноважень і влади національними державами інститутам ЄС впродовж багатьох років з чітко визначеними моделями взаємодії, але з відсутністю ієрархічних відносин [13]. Маастрихтський договір 1992 року вперше закріпив поняття «громадянин Європи», створивши ідеологічні ресурси, які можна було мобілізувати у відповідь на розширення економічної та політичної влади, а також зосередитися на зовнішній публічній дипломатії.

Як публічна дипломатія працює всередині ЄС? По-перше, її варто розуміти як спосіб, за допомогою якого різні учасники координують свої зусилля щодо загальної системи дій та набору певних цілей. В ідеалі цей процес координації передбачає діалог, оскільки не всі інтереси, цілі та проєкти поділяються автоматично та без будь-яких проблем. У цьому сенсі справжній діалог – це не просто спільні зусилля щодо вирішення проблем, він вкорінений в ідеї спільноти, учасники якої мають на меті зрозуміти та вирішити будь-які труднощі, з якими вона стикається, і для цього вони повинні бути готові брати під сумнів свою

позицію, одночасно ставлячи під сумнів переконання інших. Це надає спільноті діалогічної взаємодії певну гру між ідентичністю та розмаїттям.

У цьому контексті варто зазначити, що управління ЄС не обмежується територіями, а стосується координації дій різних учасників або зацікавлених сторін, оскільки форми управління все більше й більше покладаються на суспільне саморегулювання, а не на єдиний уряд [20, с. 181–183]. Таким чином, ЄС був побудований на конструктивній та конститутивній неоднозначності, що не зводиться до території, а відображає «питання організаційної культури, а також того, як насправді організоване суспільство» [16, с. 1142–1143].

Фактично культура – це заключна ланка, яка об'єднує суспільство. На думку Мануеля Кастельса, культура – це не просто набір цінностей або норм, що розділяються групою людей, вона повинна бути множинною та відображати різноманітність через їх вкоріненість в інститути та структуру суспільства [3, с. 13]. Повага до культурного розмаїття та співробітництва стала частиною зусиль ЄС щодо визначення власної ідентичності, супроводжуючи від самого початку процеси регіональної інтеграції. Відповідно, для повного досягнення успіху ЄС як суб'єкта громадян Європи мали усвідомлювати свою приналежність до загальної культури. В Копенгагенській «Декларації про Європейську ідентичність» (1973 рік) зазначається, що створення ЄС було засновано на «спільній європейській цивілізації, прихильності загальним цінностям і принципам та збереженні різноманітних культур держав-членів» [7].

До 1993 року ініціативи Європейської економічної спільноти (ЄЕС), спрямовані на виховання почуття європейської спільної ідентичності, були переважно безуспішними. Через рік після розпаду Радянського Союзу і закінчення Холодної війни у 1992 році ЄК як недавно створений виконавчий орган ЄС у загальних рисах сформулювала ідею «європейського політичного простору». Європейська Рада в Копенгагені мала б створити «структурований діалог», визначений як «рамки для дискусій з усіх галузей бізнесу ЄС» [17, с. 55–56].

Разом із простими класичними «угодами про асоціацію» з країнами Середземномор'я це заклало основу та відкрило шлях до розгортання «спільних стратегій» наприкінці 1990-х років, започаткувавши платформу, в рамках якої згодом, у 2003–2004 роках, буде діяти Європейська політика сусідства (СПС). Запущений у 1999 році процес стабілізації та асоціації (SAP) став основою для прогресивного партнерства з кожною країною. Не менш важливим також є те, що серія медіа-програм, створених на початку 1990-х років, стосувалась необхідності заохочення створення загальної публічної сфери, погоджуючи економічні та культурні чинники з доволі мінливим політичним середовищем. Перші центри ЄС, ініційовані ЄК, були відкриті у США та Канаді у 1998 році [19].

Після терористичного акту 11 вересня у 2002 році Сполучені Штати заявили про універсальність своєї економічної та політичної моделі управління у Стратегії національної безпеки США, в рамках якої існує «одна єдина стійка модель національного успіху: свобода, демократія та вільне підприємництво» [23]. Вона вимагала повної підтримки власних інтересів щодо геополітики, війська та безпеки. Члени ЄС стримано підтримали цю стратегію, виступаючи передусім за багатосторонність та підтримуючи верховенство права у відповідь. Тим часом стратегічний документ щодо Європейської політики сусідства, опублікований ЄС у травні 2004 року, роз'яснював, що основна мета ЄС полягає в тому, щоби «запобігти появі нових розділових ліній в Європі» [5]. Водночас основні зусилля були спрямовані на сферу культури.

ЄС також наполегливо працював над прийняттям Організацією Об'єднаних Націй з питань освіти, науки та культури (ЮНЕСКО) Конвенції про охорону та заохочення роз-

майття форм культурного самовираження у 2005 році [14]. Таким чином, ЄС зміг втілювати деякі свої політичні ідеї для неєвропейських країн. Це дало змогу Комісії застосувати культуру як інструмент посилення свого впливу за кордоном. Проект “The InTune” (2005–2009 роки), який базувався на концептуальному аналізі ідентичності та представництва, супроводжувався створенням мережі Національних інститутів культури Європейського Союзу (EUNIC) у 2006 році [2]. Ці партнерські відносини були формою співробітництва між установами культурної дипломатії держав-членів у ключових містах світу та дали змогу створити нові можливості для майбутніх спільних проєктів.

Приєднання десяти країн Центральної та Східної Європи до ЄС у 2004 та 2007 роках стало можливим також завдяки програмі структурної дипломатії, яка включала великий набір інструментів публічної дипломатії, розроблених для того, щоб ці країни були залучені до структур ЄС. У 2008 році була прийнята «Європейська програма культури у глобалізованому світі», яка визначала, що культурі притаманна як інструментальна, так і внутрішня функції [4].

У 2009 році було остаточно прийнято Лісабонський договір, який надав правовий статус Хартії основних прав ЄС. Це відкрило нові можливості для інститутів ЄС приєднатися до держав-членів у формуванні порядку денного міжнародної політики ЄС. Шляхом внесення поправок до Договору про Європейський Союз та Договору про заснування Європейської спільноти ці договори спільно були перейменовані в Договір про функціонування Союзу (TFEU), що надав культурі як захисні, так і пропагандистські функції (167(4)TFEU). Згідно з новою угодою, «культурні цілі можуть бути відповідно інтегровані та здійснюватися за допомогою заходів, які призначені для досягнення інших цілей політики ЄС, наприклад, економічних або соціальних» [6].

Відповідальність за публічну дипломатію та стратегічні комунікації була покладена на новостворену Європейську службу зовнішніх справ (EEAS), до складу якої входила Служба з питань зовнішньої політики (FPI), яка створена Комісією у 2010 році під верховенством Верховного представника Європейського Союзу з питань закордонних справ і політики безпеки та призначена для вжиття зовнішньополітичних заходів. Відділ стратегічної комунікації (SCD), який здійснював нагляд над Комітетом з питань зовнішніх зв'язків (ERIC), був координаційним органом, який випускає щоденні звіти “Lines to Take” (LTT), поширювані серед усіх глав делегацій ЄС, а також співробітників прес-служби [8, с. 18].

2012 рік ознаменував новий період у використанні культурних стратегій з прийняттям культурного порядку денного ЄС, що збігався з «Проєктом Євросфера», запущеним у тому ж році. Цей проєкт був призначений для створення вертикального транс'європейського громадського простору, спрямованого на об'єднання національних виборчих округів з ЄС [22]. Через рік, у грудні 2013 року, Європейський парламент і Рада Європейського Союзу прийняли нову програму «Креативна Європа» (2014–2020 роки), основною метою якої було посилення адаптації культурного і творчого секторів до глобалізації та цифрових змін. Ця програма розширила свою мережу та стала охоплювати, крім культури, творчі індустрії, об'єднуючи в одній структурі схеми підтримки культури і засобів масової інформації [14].

Таким чином, Лісабонський договір передбачав те, що європейські федералісти давно вимагали, а саме інструменти координації публічної дипломатії. Культура почала відігравати важливу роль у поширенні порядку денного ЄС у сфері глобального управління, її можна було включити у сферу різних політик ЄС, виходячи за рамки власної культурної політики організації. Розроблення Глобальної стратегії ЄС (EUGS) у 2016 році, що включала безпрецедентні консультації з громадськістю як всередині, так і за межами ЄС, була покликана вирішити кризову ситуацію шляхом затвердження «євронаціоналістич-

ного» дискурсу з чіткою геополітичною позицією [21]. В контексті нових регіональних та глобальних викликів нагальною стала потреба краще інформувати про додаткові переваги політики ЄС, відкриваючи нові канали для європейських і неєвропейських громадян для участі в проєктах ЄС. Загалом це можна розглядати як зусилля ЄС щодо введення загальних культурних та економічних програм у свої закордонні та безпекові програми.

У червні 2016 року ЄС та Європейська служба зовнішніх справ прийняли спільну доповідь під назвою «Назустріч стратегії ЄС в галузі міжнародних культурних відносин» з трьома такими основними цілями:

- підтримка культури як двигуна соціально-економічного розвитку;
- сприяння міжкультурному діалогу та ролі культури в мирних відносинах між різними громадами;
- зміцнення співробітництва в галузі культурної спадщини [15].

Програми під егідою різних Генеральних директоратів (ГД) і ЄК включали широкий спектр культурних і наукових заходів в Європі та за її межами. У деяких із них були відкриті великі офіси в арабських країнах (Йорданія, Марокко, Алжир, Єгипет і Туніс), щоб створити мережу осіб, які формують громадську думку, що відповідає цінностям ЄС. В цьому контексті варто згадати регіональні семінари, організовані мережами національних делегацій ЄС. Стратегічно використовувалася спеціальні бюджетні кошти, виділені на розвиток публічної дипломатії (50,9 млн. євро) в рамках інструменту партнерства, даючи змогу ЄС спрямовувати свою комунікаційну діяльність до конкретних ключових цільових груп у стратегічних країнах-партнерах [21]. Програма OPEN, яка перебуває під управлінням ЄК, контролювала цю діяльність у сусідніх країнах за допомогою недавно розробленої кампанії цифрової дипломатії, спрямованої на молодих людей, які живуть за кордоном [12].

Можна стверджувати, що співпраця з громадянським суспільством була визначена як одна з основних цілей у вирішенні проблеми погіршення політичної ситуації на сході України, а також у Лівії та Сирії. Важливо те, що Європейський інструмент із питань демократії та прав людини (ЄІДПЛ) залишався одним із ключових інструментів співробітництва ЄС з організаціями громадянського суспільства.

Таким чином, ЄС після прийняття Глобальної стратегії розширив співпрацю з різними організаціями та суб'єктами громадянського суспільства, які були вибрані географічно або тематично. До них належать проєкти, спрямовані на публічну дипломатію, переважно зосереджені на правах людини або демократії, проєкти, спрямовані на зміцнення організації громадянського суспільства в третіх країнах, а також проєкти з розвитку. Додатково до регіонального економічного й культурного співробітництва Комісія ЄС намагалася налагодити партнерські відносини в галузі досліджень і наукових установ у рамках програми SESAME, ініціативи у сфері науки та дипломатії, що базуються в Йорданії, а також Європейського дослідницького консорціуму з інфраструктури (ERIC) як спеціальної правової бази для подальших досліджень, що спрямовані на підтримку інтересів ЄС. З іншого боку, відбувається розвиток «стратегічного діалогу» з Лігою арабських держав (ЛАД), а щорічний Брюссельський форум громадянського суспільства став частиною триваючого консультативного процесу у взаємодії з громадянським суспільством країн-партнерів ЄС [17, с. 326–327].

Тільки у 2016 році в різних культурних та освітніх проєктах взяли участь близько 4 900 студентів і викладачів з країн Південного Середземномор'я додатково до 4 100 осіб із країн Східного партнерства, які навчалися або стажувалися у ВНЗ ЄС [9].

Створення Європейського фонду підтримки демократії (EED) на зразок американського Національного фонду на підтримку демократії (NED) може слугувати лише одним

прикладом прийняття нових завдань для покращення й розширення спрямування ресурсів та фінансової підтримки громадянському суспільству, використовуючи водночас різноманітні засоби для підтримки загального демократичного порядку денного, з одного боку, та ризикованого курсу, з іншого боку, що може з легкістю призвести до негативних наслідків і може бути неправильно витлумачено авторитарними країнами (перш за все, Росією) як спроба сприяти «зміні режиму» за кордоном. Агресивна поведінка Росії щодо України є одним із найбільших викликів для європейської спільноти, яка, попри всі труднощі, допомагає долати гуманітарні, соціальні та економічні наслідки російської агресії на Донбасі. Так, наприклад, у 2016–2018 роках Україні разом із Тунісом та Грузією було виділено кошти ЄС для підтримки реформ і громадянського суспільства в рамках стимулюючого механізму, відомого як «Парасолькова програма» в рамках стратегії “Foreign Policy Instruments” (FPI) [10].

Глобальна стратегія Європейського Союзу, керуючись зростаючою регіональною та міжнародною нестабільністю, продемонструвала, як ЄС може адаптувати загальну інтеграційну структуру своїх проєктів і свої основні концепції перед обличчям зростаючої загрози ісламського радикалізму та ще більш настирливої Росії. ЄС тривалий час наполягав на своїй «доброзичливій» ролі, обмежуючись доповненням зусиль країн-членів, що не претендують на лідерство [19]. Зі зміною його масштабів, розмірів і стратегії втілено в життя нові зусилля з просування ідей європейської спільноти серед 28 європейських міністерств закордонних справ відповідно до пріоритетів, розроблених ЄК і Радою міністрів Європи.

Зусилля ЄС щодо зміцнення відносин зі своїми партнерами на Сході та Півдні, безумовно, не обмежувались діалогом, хоча вони включали необхідність протидії спробам Росії підрвати демократичні норми ЄС у Східній Європі і на Західних Балканах за допомогою «дезінформаційної діяльності». Ухвалення програми «Креативна Європа» стало чітким сигналом зсуву в бік інтеграції культури та комунікації в загальну цифрову програму. Її основні зусилля полягали в інтегративній дипломатичній діяльності, спрямованій на сприяння стабілізації та стійкості [12]. Безсумнівно, ЄС за ці роки домогся автономії та додаткових важелів впливу на формування глобального порядку денного. Помітність цих зусиль сигналізує всьому світу про прихильність ЄС просуванню своїх цінностей демократії, поваги верховенства закону, прав людини та належного управління.

Можна стверджувати, що у 2016 році ЄС прийняв Глобальну стратегію у відповідь на новітні глобальні тенденції, націоналізм і єврофобські рухи, Brexit та зростаючу нестабільність у сусідніх країнах з авторитарною владою. ЄС і ЄК як виконавчі органи ЄС почали роботу з перегляду свого основного наративу, спираючись цього разу на ідеї діалогу в рамках культурних відмінностей. Ті ж політичні цінності тепер можна приписати теоретично до дещо іншої моделі соціальної організації, менш консенсусної та унітарної, більш фрагментарної, але настільки ж ефективної, яка дає змогу втілювати в життя й пропагувати основні цінності ЄС.

Отже, прийняття Лісабонського договору, а в подальшому і Глобальної стратегії надало ЄС засоби, необхідні для реагування на низку криз, які обмежували його здатність забезпечити свою модель управління. Оскільки громадяни держав-членів ЄС усе більше стурбовані питаннями безпеки, стає дедалі важливою подальша адаптація спроможності до координації дій ЄС із суб'єктами всередині і за межами його кордонів. Безумовно, сучасні виклики публічній дипломатії у вигляді фейкових новин, політики постправди та слабкості глобалізації загрожують усьому світу, але не в останню чергу саме від реакції ЄС залежатимуть майбутні тенденції її ефективної реалізації та розвитку в майбутньому.

Список використаної літератури

1. Batora J. Does the European Union Transform the Institution of Diplomacy? *Journal of European Public Policy*. 2005. Vol. 12 (1). P. 44–66.
2. Best H., Lengyel G. The Europe of Elites: A Study into the Europeanness of Europe's Political and Economic Elites. Oxford : Oxford University Press, 2012. 312 p.
3. Castells M., Stalder F. The Theory of the Network Society. Cambridge, MA : Polity Press, 2006. 266 p.
4. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European economic and social Committee and the Committee of the Regions on a European agenda for culture in a globalizing world. Brussels, May 10, 2007. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A52007DC0242> (дата звернення: 02.04.2021).
5. Communication from the Commission. European Neighbourhood Policy. Strategy Paper. Commission of the European Communities. Brussels, May 5, 2004. URL: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/2004_communication_from_the_commission_-_european_neighbourhood_policy_-_strategy_paper.pdf (дата звернення: 05.04.2021).
6. Consolidated versions of the Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union, 2012/C 326/01. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A12012E%2FTXT> (дата звернення: 03.04.2021).
7. Declaration on European Identity (Copenhagen, 14 December 1973). URL: https://www.cvce.eu/content/publication/1999/1/1/02798dc9-9c69-4b7d-b2c9-f03a8db7da32/publishable_en.pdf (дата звернення: 03.04.2021).
8. Duke S. The European External Action Service and Public Diplomacy. *Discussion Papers in Diplomacy*. 2013. Vol. 127. P. 1–38.
9. European Commission Erasmus+ Statistics (2016–2020). URL: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about/statistics_en (дата звернення: 04.04.2021).
10. European Commission Foreign Policy Instruments (FPI). URL: https://ec.europa.eu/info/departments/foreign-policy-instruments_en#department_plans (дата звернення: 03.04.2021).
11. European Council in Copenhagen, June 21–22, 1993. Conclusions of the Presidency. URL: <https://www.consilium.europa.eu/media/21225/72921.pdf> (дата звернення: 04.04.2021).
12. European External Action Service Programs. URL: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/area/foreign-affairs_en (дата звернення: 04.04.2021).
13. Hafner-Burton E., Kahler M., Montgomery A. Network Analysis for Inter-national Relations. *International Organizations*. 2009. Vol. 63 (3). P. 559–592.
14. Intergovernmental Committee of the Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions Seventh Ordinary Session, Paris, December 10–13, 2013. URL: https://fr.unesco.org/creativity/sites/creativity/files/7igc_13_activites_comite_en.pdf (дата звернення: 06.04.2021).
15. Joint Communication to the European Parliament and the Council. Towards an EU strategy for international cultural relations, Brussels, June 8, 2016. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=JOIN%3A2016%3A29%3AFIN> (дата звернення: 04.04.2021).
16. Kuus M. Policy and Geopolitics: Bounding Europe in Europe. *Annals of the Association of American Geographers*. 2011. Vol. 101 (5). P. 1140–1155.
17. Middelaar L.V. Quand l'Europe improvise, dix ans de crises politiques. Paris : Gallimard, 2018. 416 p.
18. Prodi R.A Wider Europe: A Proximity Policy as the Key to Stability. Public Discourse: 6th Conference ECSA, December 5–6, 2002. URL: <https://ec.europa.eu/commission/>

- presscorner/api/files/document/print/en/speech_02_619/SPEECH_02_619_EN.pdf (дата звернення: 03.04.2021).
19. Rasmussen S. The New Narrative for Europe and the Culture-Identity Nexus in European Union Public Diplomacy. *Public Diplomacy, European and Latin American Perspectives* / ed. M. Azpiroz. Brussels : Peter Lang, 2012. P. 57–81.
 20. Sampson G., Woolcock S. Regionalism, Multilateralism and Economic Integration: The Recent Experience. Hong Kong : United Nations University Press, 2003. 400 p.
 21. Shared Vision, Common Action: A Stronger Europe: A Global Strategy for the European Union's Foreign and Security Policy, June 2016. URL: http://eeas.europa.eu/archives/docs/top_stories/pdf/eugs_review_web.pdf (дата звернення: 02.04.2021).
 22. Sicakkan H. Trans-Europeanizing Public Sphere. *Javnost-The Public*. 2012. Vol. 19 (1). P. 103–124.
 23. The National Security Strategy of the United States of America, September 17, 2002. URL: <https://2009-2017.state.gov/documents/organization/63562.pdf> (дата звернення: 03.04.2021).

THE ROLE OF PUBLIC DIPLOMACY IN THE EUROPEAN UNION'S GLOBAL STRATEGY

Mykhaylo Komarnytskyy

Ivan Franko National University of Lviv,

Faculty of International Relations,

Department of International Relations and Diplomatic Service

Sichovykh Strilciv str., 19, 79000, Lviv, Ukraine

With the collapse of the Soviet Union and after the end of the Cold War, the presence of international actors in the global arena of international relations changed, and the values of attractiveness and image of countries were reassessed. The phenomenon of public diplomacy is becoming increasingly popular and leading states and international actors are spending more money on public diplomacy development programs. The key task of the European Union's public diplomacy is to promote fundamental European values, such as democracy, respect for human rights and freedoms, the protection of the environment, and the preservation of Europe's cultural heritage. The consolidation of the EU's status on the world stage as one of the largest and most important players, as well as the image of the leading promoter of democratic values in the world, plays an important role. EU public diplomacy is an important tool for promoting European values and, consequently, increasing the EU's role on the world stage and, in particular, in Ukraine.

This article is focused on the main directions of the EU public diplomacy policy taking into account the new political realities. The EU's Global Strategy is an important document that has many dimensions, from security and defense to the European Neighborhood Policy and public diplomacy. This strategy has significant implications for EU diplomacy, both in terms of goals and means, outlines a more expansive and much more balanced approach to diplomacy through the use of 'smart power' in practice. A sufficient part of the article features the peculiarities of the process of building public diplomacy of the European Union. It is noted that in modern conditions, public diplomacy is an effective means of achieving the EU's strategic goals in the field of foreign policy. Various forms of influence on creating a positive image of the EU in different regions of the world are highlighted. European Union Global Strategy, which determines the place and role of public diplomacy in the system of foreign policy communications of the EU, is analyzed herein as well. This article also reflects the advantages of new instruments of EU's public and cultural diplomacy and forms of their implementation in comparison with traditional methods of diplomacy for dissemination of EU's programs and values.

Key words: public diplomacy, cultural diplomacy, European Union, strategy.